

სპეციალური მასწავლებლისთვის საჭირო დოკუმენტაცია – საქმიანობის განრიგი

ავტორი მარიამ გოდუაძე

სპეციალური მასწავლებლის პორტფოლიოს[1] ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი შემადგენელია საქმიანობის განრიგი – სამუშაო დღის წესრიგისა და კვირის განმავლობაში განხორციელებული სხვადასხვა საქმიანობის აღნუსხვა. პორტფოლიოს გზამკვლევის ავტორების თანახმად, განრიგის წარმოება სპეციალურ მასწავლებელს დაეხმარება სამუშაო პროცესის ეფექტიანად ორგანიზებასა და დაგეგმვაში, დროის მენეჯმენტსა და დამსაქმებლის წინაშე ანგარიშგებაში.

შემოთავაზებულია განრიგის სარეკომენდაციო ფორმები[2]. თუმცა სპეციალურ მასწავლებელს თავად შეუძლია შეიმუშაოს მისთვის მოსახერხებელი ფორმატი კვირის განმავლობაში განსახორციელებელი მნიშვნელოვანი საქმიანობების შესაბამისად. მათ შორისაა:

- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებთან ინდივიდუალური ან ჯგუფური მუშაობა;
- საგაკვეთილო პროცესში მოსწავლის მხარდაჭერა ან ასისტირება;
- დაგეგმილი შეხვედრები საგნის მასწავლებლებთან, მშობელთან, დირექციის წარმომადგენელთან ან სხვა პირთან;
- რესურსებსა და მასალებზე მუშაობა და ა.შ.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლესთან ინდივიდუალური მუშაობა სპეციალური მასწავლებლის ყოველდღიური პრაქტიკის განუყოფელი ნაწილია. ინდივიდუალური მუშაობა, მართალია, უმეტესწილად, რესურს-ოთახში მიმდინარეობს, თუმცა შესაძლებელია, აღნიშნული საქმიანობა სკოლის სხვა სივრცეშიც ხორციელდებოდეს. ინდივიდუალური მუშაობის მიმდინარეობა ეფუძნება ინტერვენციის გეგმით განსაზღვრულ სასწავლო მიზნებსა და აქტივობებს.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა სწავლა-სწავლების პროცესში, გარდა ინდივიდუალური მუშაობისა, წყვილში მუშაობა ან ჯგუფური აქტივობების დაგეგმვაც მნიშვნელოვანია, რადგან ხელს უწყობს კომუნიკაციური და სოციალური უნარების განვითარებას. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლესთან წყვილში ან ჯგუფში შეიძლება ვამუშაოთ მოსწავლის თანაკლასელი/თანაკლასელები ან სხვა სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე.

სპეციალური მასწავლებლის საგაკვეთილო პროცესში თანამონაწილეობას შესაძლოა რამდენიმე მიზანი ჰქონდეს, კერძოდ:

- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეზე დაკვირვება;
- სწავლის სირთულეების იდენტიფიცირების მიზნით მოსწავლეებზე დაკვირვება;
- საგაკვეთილო პროცესზე დაკვირვება;
- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის ასისტირება ან/და მხარდაჭერა;
- მასწავლებლის მხარდაჭერა;
- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის თანაკლასელებთან პოზიტიური ურთიერთობების ჩამოყალიბების მიზნით დაგეგმილი აქტივობების განხორციელება და სხვ.

სპეციალურმა მასწავლებელმა მოსწავლის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით სხვადასხვა აქტივობა უნდა დაგეგმოს და განახორციელოს, რაც მრავალფეროვანი, ინდივიდუალურ საჭიროებებსა და ინტერესებზე მორგებული საგანმანათლებლო რესურსების შექმნას მოითხოვს. ასეთ რესურსებად მოაზრებულია:

- აკადემიური და კოგნიტიური უნარების განმავითარებელი საგარჯიშო;
- ადაპტირებული ტექსტი;
- ბარათი;
- ვიზუალური მიმანიშნებელი;
- ხელნაკეთი რესურსი;
- ტაქტილური და სენსორული რესურსები;
- ცნობიერების ამაღლების მიზნით დაგეგმილი აქტივობებისთვის საჭირო რესურსები (ბუკლეტი, პრეზენტაცია, ვიდეო) და სხვა.

სპეციალური მასწავლებლის პროფესიული საქმიანობა, პრაქტიკულ კომპონენტთან ერთად, სხვადასხვა დოკუმენტის შექმნასა და წარმოებას მოიცავს. დოკუმენტაცია

პრაქტიკის განუყოფელი ნაწილია და ამავედროულად ეხმარება სპეციალისტს დაგეგმილი პროცესების წარმატებით მართვასა და განხორციელებაში.

სპეციალისტები მიიჩნევენ, რომ სპეციალური მასწავლებლის მრავალფეროვან პრაქტიკულ დოკუმენტებს შორის უნდა იყოს:

- მოსწავლის შეფასების შედეგების შეჯამება;
- სასწავლო მიზნებისა და აქტივობების დაგეგმვა (ინტერვენციის გეგმა);
- ისგ-ჯგუფის სხდომის ოქმი;
- მოსწავლის ქცევაზე დაკვირვების ჩანაწერების ანალიზი;
- რთული ქცევის მართვის გეგმა;
- წერილობითი რეკომენდაციები საგნის მასწავლებლისთვის;
- წერილობითი რეკომენდაციები მშობლის/კანონიერი წარმომადგენლის ან საჭიროების შემთხვევაში სხვა პირისათვის;
- ინდივიდუალური ტრანზიციის გეგმაში სპეციალური მასწავლებლის ფუნქცია-მოვალეობები;
- სპეციალური მასწავლებლის საქმიანობის ანალიზი (რეფლექსია) და სხვა.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის სწავლა-სწავლების პროცესის ეფექტიანი მიმდინარეობისთვის გადამწყვეტად მოიაზრებენ სხვადასხვა რგოლის მჭიდრო თანამშრომლობას და თანმიმდევრულ კომუნიკაციას. სპეციალურმა მასწავლებელმა სამუშაო განრიგის დაგეგმვისას მნიშვნელოვანია, გაითვალისწინოს და წინასწარ განსაზღვროს დრო მშობელთან/კანონიერ წარმომადგენელთან, მასწავლებელთან, ადმინისტრაციასთან, სხვა სპეციალისტთან ან საჭიროებიდან

გამომდინარე სხვა პირთან შეხვედრისათვის. სხვადასხვა რგოლთან/პირთან თანამშრომლობა შესაძლოა გულისხმობდეს:

- ისგ-ჯგუფის შეხვედრას;
- საგნის მასწავლებელთან, კლასის დამრიგებელთან შეხვედრას/კონსულტაციას;
- სკოლის ადმინისტრაციასთან, ექიმთან და მანდატურის სამსახურის წარმომადგენელთან შეხვედრას/კონსულტაციას;
- ინკლუზიურ განათლებაში ჩართულ სხვა სპეციალისტებთან შეხვედრას/კონსულტაციას;
- სხვა სპეციალისტებთან კომუნიკაციას (პირადი ფსიქოლოგი, თერაპევტი, სოციალური მუშაკი და სხვა.);
- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის მშობელთან/კანონიერ წარმომადგენელთან, ოჯახთან ინდივიდუალურ შეხვედრას;
- ცნობიერების ამაღლების მიზნით მშობლებთან, სასკოლო საზოგადოებასთან და მოსწავლეებთან დაგეგმილი აქტივობების განხორციელებას;
- მულტიდისციპლინური გუნდის წარმომადგენელთან შეხვედრას და სხვ.

სპეციალური მასწავლებლის სამუშაო განრიგის შევსებისას მნიშვნელოვანია, ყურადღება მივაქციოთ შემდეგ კომპონენტებს:

- **დრო** (საათი) – სპეციალურმა მასწავლებელმა უნდა მონიშნოს, რომელ გაკვეთილზე, რა დროს, რა ტიპის საქმიანობას ახორციელებს;
- **მოსწავლე** – კომპონენტის გასწვრივ სპეციალური მასწავლებელი წერს იმ მოსწავლის ინიციალებს, რომელთან დაკავშირებითაც ხორციელდება კონკრეტული საქმიანობა. ინიციალების გამოყენების მიზანი მოსწავლის კონფიდენციალურობის დაცვაა და სწორედ ამგვარად არის შესაძლებელი, არ მოხდეს მაიდენტიფიცირებელი დეტალების გამოყენება სხვა პირების მიერ;
- **საქმიანობა** – სპეციალური მასწავლებელი მონიშნავს ან აღწერს, რას გულისხმობს მის მიერ განსახორციელებელი აქტივობა.

სპეციალური მასწავლებლის პორტფოლიოს გზამკვლევში მოცემულია სპეციალური მასწავლებლის საქმიანობის ამსახველი ერთი კვირის განრიგი[3].

დღე	საქმიანობა	დრო (საათი)	აღწერა
ორშაბათი	☒ ინდივიდუალური	9:00 – 10:00	ნ.მ რესურს-ოთახში თ.კ და ბ.დ წყვილში მუშაობა ნ.მ კლასში ასისტირება შეხვედრა ბ.დ-ს მშობელთან ბ.დ. რესურს-ოთახში
	☒ წყვილში მუშაობა	10:00- 11:00	
	☒ კლასში მუშაობა	12:00 – 13:00	
	☐ რესურსების მომზადება	13:00 – 14:00	
	☐ დოკუმენტაცია	14:00 – 15:00	
	☒ სხვადასხვა რგოლი	15:00- 16:00	
	☐ სხვა	16:00 – 17:00	
სამშაბათი	☒ ინდივიდუალური	9:00 – 10:00	ნ.ნ კლასში ასისტირება ნ.ნ კლასში ასისტირება ნ.მ რესურს-ოთახში ილუსტრირებული ბარათები
	☐ წყვილში მუშაობა	10:00- 11:00	
	☒ კლასში მუშაობა	12:00 – 13:00	
	☒ რესურსების მომზადება	13:00 – 14:00	
	☐ დოკუმენტაცია	14:00 – 15:00	
	☐ სხვადასხვა რგოლი	15:00- 16:00	
		16:00 – 17:00	

	☐ სხვა		
ოთხშაბათი	☒ ინდივიდუალური ☐ წყვილში მუშაობა ☒ კლასში მუშაობა ☒ რესურსების მომზადება ☐ დოკუმენტაცია ☐ სხვადასხვა რგოლი ☐ სხვა	9:00 – 10:00 10:00- 11:00 12:00 – 13:00 13:00 – 14:00 14:00 – 15:00 15:00- 16:00 16:00 – 17:00	თ.კ და ბ.დ წყვილში მუშაობა ნ.მ რესურს-ოთახში
ხუთშაბათი	☒ ინდივიდუალური ☐ წყვილში მუშაობა ☒ კლასში მუშაობა ☒ რესურსების მომზადება ☐ დოკუმენტაცია ☐ სხვადასხვა რგოლი ☐ სხვა	9:00 – 10:00 10:00- 11:00 12:00 – 13:00 13:00 – 14:00 14:00 – 15:00 15:00- 16:00 16:00 – 17:00	ნ.ნ კლასში ასისტირება ნ.ნ კლასში ასისტირება ბ.დ რესურს-ოთახში
პარასკევი	☒ ინდივიდუალური ☐ წყვილში მუშაობა	9:00 – 10:00 10:00- 11:00	ბ.დ რესურს-ოთახში ნ.ნ რესურს-ოთახში

	☒ კლასში მუშაობა	12:00 – 13:00	ნ.მ რესურს-ოთახში მოსწავლეების პორტფოლიოების გადახედვა
	☒ რესურსების მომზადება	13:00 – 14:00	
		14:00 – 15:00	
	☐ დოკუმენტაცია	15:00- 16:00	
	☐ სხვადასხვა რგოლი	16:00 – 17:00	
	☐ სხვა		

ცხრილი 1.

არასაკონტაქტო საათების დაგეგმვა და გამოყენება სპეციალურ მასწავლებელს შეუძლია დამოუკიდებლად, საჭიროებიდან გამომდინარე. მაგალითად, გარკვეულ დოკუმენტაციაზე მუშაობა, მასალების მომზადება შესაძლებელია დისტანციურად განახორციელოს და არ იყოს საჭირო სკოლის შენობაში მისი ფიზიკურად ყოფნა.

მითითებულ გზამკვლევში მოტანილი ეს და სხვა მასალა სპეციალური მასწავლებლის დოკუმენტაციის შემუშავებისთვის ერთგვარ საფუძველს წარმოადგენს.